

Talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2024-2025 valmistelu

KH 31.10.2022 § 161
117/02.02.00/2022

Valmistelija

Kunnanjohtaja Jaakko Kuronen, p. 040 661 6885 ja talous- ja hallintojohtaja Vesa Ellonen, p. 040 626 7070

Toimivalta

Kuntalain 110 §:n perusteella talousarviosta päättää kunnanvaltuusto.

Valmistelussa aikaisemmin tehtyä

Kunnanhallitus päätti talousarvion laadintaohjeesta (26.8.2022 § 122), että

- kunnan toimialojen tulisi pyrkiä tasapainottamaan kustannuskehityksensä vuoden 2021 tasolle lisättynä talousarviovuonna 2023 neljällä (4) prosentilla ja taloussuunnitelmavuosina 2024 ja 2025 kahdella (2) prosentilla
- palkkojen korotukseen varattaisiin kuitenkin kolme (3) % vuosittain kumulatiivisesti ja vuoden 2022 korotukset huomioiden
- lisäksi tulee toimeenpanna talouden tasapainotusohjelman II (2021 - 2024) mukaiset toimenpiteet
- Soteuudistuksen vaikutukset tulee huomioida sekä toiminnan ja talouden suunnittelussa että talousarviokirjan rakenteessa

Investointien euromääräiseksi ylärajaksi ohjeessa asetettiin 0,7 milj. €. Määrä on kuitenkin siten joustava, että investoinnit tuottaviin kohteisiin ovat mahdollisia ko. taso ylittäenkin.

Valmisteluaineistosta lähetekeskustelua varten

Toiminta

Talousarviovuonna tapahtuu toiminnallisesti historiallisen suuri muutos, kun sotepalvelut ja pelastuspalvelut siirtyvät Pohjois-Savon hyvinvointialueen järjestettäväksi. Käytännön muutosta kunnan palveluntuotannossa pienentää se, että kyseisiä palveluja ei ole lähiaikoina eräitä vähäisempiä poikkeuksia lukuun ottamatta tuotettu Joroisten omassa organisaatiossa. Käytössä olevien tietojen perusteella muutoksen vaikutukset olisivat ainakin aluksi myös kuntalaisille vähäisiä.

Talous

Valmistelun nykytilanteessa talousarvio vuodelle 2023 olisi n. 0,9 milj. euroa ylijäämäinen. Suunnitelmavuosien 2024 ja 2025 tulosta on vaikea arvioida, koska maailmantalouden kehityksen lisäksi arviointiin liittyy mm. soterahoituslain perusteella Pohjois-Savon hyvinvointialueelle siirtyvä rahoitus. Jos esimerkiksi valtionosuudet pienenevät merkittävästi tämänhetkisestä arviosta, voi valtionosuuksien kunnalle epäsuotuisa kehitys pelkästäänkin johtaa alijäämäisiin suunnitelmavuosiin.

Tulot

Kunnan toimintatuottojen arvioidaan kasvavan 1 %. Vuoden 2023 verotulot ovat voimassa olevan korkeamman kunnallisveroprosentin mukaisten verojäämien vuoksi merkittävästi tulevia vuosia paremmat. Soteuudistuksen vuoksi Joroisten verotulojen arvioidaan valtiontalousohjelmassa vähenevän 46,8 % kuluvalle vuodelle 2022 arvioidusta noin 18,45 milj. eurosta noin 9,94 milj. euroon. Joroisten veroprosentti on nykyisen 21,25 % sijasta 8,61 %.

Valtiovarainministeriön 21.9.2022 julkaisemaan kuntatalousohjelman perusteella kunnan valtionosuudet ovat vuonna 2023 noin 2,8 milj. €, johon ne tulevat vähenemään soteuudistuksen vuoksi vuoden 2022 noin 13,7 milj. euron tasosta.

Taloussuunnitelmavuosien 2024–2025 arvioon samantasoisista valtionosuuksista on suhtauduttava varauksellisesti. Joroisten sotekulujen osalta esitetään talousarviomuutoksella tehtäväksi 0,93 milj. € lisäys tässä samassa kokouksessa. Toinen talousarviomuutos mm. Essoten vuoden 2022 alijäämien kattamiseksi on todennäköinen. Koska soterahoituslain perusteella kunnilta sotelle siirrettävään rahoitukseen vaikuttavat kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstiedot, ja edellä kuvatulla tavalla Joroisten sotepalveluissa on edelleen merkittäviä rahoitustarpeita, on varsin todennäköistä, että kunnan rahoitusta siirtyy nykyistä arviota enemmän hyvinvointialueelle vuodesta 2024 alkaen (ns. kiikkulauta).

Menot

Kunnan menojen arvioidaan vähenevä noin 38,0 milj. eurosta (TA 2022: n. 37 milj. € + talousarviomuutos n. 0,93 milj. €), noin 17,2 milj. euroon. Edellä mainittu sisältää sekä sisäiset, että ulkoiset menot. Ulkoisten menojen osuus tulee olemaan noin 12 miljoonaa euroa. Näin ollen tulot tulisivat vuoden 2023 osalta kattamaan menot. Pääosallinen syy sille, että menot enemmän kuin puolittuvat, on soteuudistus.

Talousarviossa arvioituja menoja verrataan vuoden 2021 tilinpäätöksen toteutuneisiin kustannuksiin ja lisäksi niitä arvioidaan kuluvalta vuodelta kertyneitä tietoja vasten.

Jo talousarviovuoden 2023 kustannuskehitys on kansainvälisen talouskehityksen ja kuntatalouden yleisen kehityksen vuoksi hämyinen. Suunnitelmavuosien 2024 ja 2025 kustannuskehitystä on vielä vaikeampi arvioida. Euroopan Keskuspankin tavoitteena on noin 2 % inflaatio, joka on otettu lähtökohdaksi yleisen kustannuskehityksen arvioinnissa. Tavoitteeseen ei kuitenkaan päästäne vielä vuoden 2023 aikana. Tällä hetkellä inflaatio on n. 8 % tasossa. Maailmantalouden sopeutuessa vallitsevaan tilanteeseen, arvioitiin inflaation laskevan 4 % tasolle talousarviovuonna 2023. Joidenkin hyödykkeiden, kuten energian osalta, inflaatio voi olla arviota korkeammalla tasolla. Suunnitelmavuosille 2024 ja 2025 inflaation arvioidaan olevan 2 %.

Talousarviossa tekninen toimi ja sivistystoimi arvioivat kustannustensa kasvavan eräiden tuotteiden, kuten energian ja ruoan raaka-aineiden osalta ohjearvoa enemmän. Yleisen hintatason nousu johtaa muun muassa kunnan sisäisten vuokrien korotuksiin, joka on merkittävin yksittäinen tekijä sivistystoimen n. 0,5 milj. € kustannusten kasvuun. Sivistystoimen toimintatuotot myös laskevat n. 0,5 milj. € tilinpäätökseen 2021 verrattuna, jossa tärkeimpänä yksittäisenä tekijänä on kirjastoyhteistyön Juvan ja Rantasalmen kanssa päättyminen.

Palkkakustannusten merkittävästä kasvusta sovittiin useimpien kunta-alan työehtosopimuksissa jo keväällä 2022. Sovitut työehtosopimukset sisältävät palkkaohjelman. Vuosina 2022–2024 palkankorotustaso noudattaa yleistä linjaa, joka perustuu ventialojen palkankorotusten keskiarvoon tai on vähintään 1,9 prosenttia. Työehtosopimus on kolmivuotinen. Tämän lisäksi kuntatyöntekijöille on tulossa viisivuotinen palkkaohjelma, joka alkaa vuonna 2023 ja nostaisi palkkoja yhteensä 5,1 prosenttia yli yleisen linjan. Palkankorotukset talousarviovuodelle 2023 laskettiin siten, että vuoden 2021 palkkoja korotettiin ensin 1,9 % TA 2022 tasolle. Sen jälkeen ko. määrää korotettiin ohjeen mukaisesti 3 %, jolloin palkkojen korotus on kumulatiivisesti 4,9 % tilipäätökseen 2021 verrattuna. Suunnitelmavuosien 2024 ja 2025 palkkakustannukset tarkentuvat vielä.

Merkittävistä palkankorotuksista huolimatta kunnan henkilöstökulujen arvioidaan vähenevän talousarviovuonna 2023 n. 80 tuhatta euroa (8,27 milj. €) vuoden 2021 talousarviotasosta (8,35 milj. €) ja n. 340 tuhatta euroa talousarvioon 2022 (8,61 milj. €) verrattuna. Henkilökunnan vähenemisen lisäksi vähenemään vaikuttaa eräiden eläkekulujen siirtyminen hyvinvointialueen vastattavaksi.

Lisäksi tulosalueiden tuli tehdä talouden tasapainotusohjelma II:ssä määritellyt toimenpiteet. Tasapainotettava määrä on 315 000 euroa talousarviovuonna 2023 ja 365 000 talousarviovuonna 2024. Vuodelle 2025 ei ole päätetty talouden tasapainotustoimia.

Pääosa tavoitteen määrästä arvioidaan kertyvän sotekiinteistöjen pääomavuokrasta, joka korottaa vuokratuottoja 3+1 vuoden määräajan noin 280 000 euroa vuodesta 2023 alkaen. Pääomavuokratuotto ei ole kuitenkaan vielä varmistunut, koska vuokrasopimusta hyvinvointialueen kanssa ei ole vielä allekirjoitettu.

Ehdotukset toimialoilta

Ohjeen perusteella kunnan toimialat ovat valmistelleet esityksensä talousarvioksi määrien osalta. Sivistystoimi ja tekninen toimi ovat valmistelleet myös toiminnalliset tavoitteensa. Esitykset on myös käsitelty sivistyslautakunnassa ja teknisessä lautakunnassa. Yleishallinnon osalta talousarvioehdotuksen käsittelee kunnanhallitus. Käsittele tapahtuu tämän asian yhteydessä.

Talousarvion lähetekeskustelu

Kunnanhallitus kuulee nyt kunnan toimialojen esitykset talousarvioksi 2022. Kunnan toimialoilla ja lautakunnissa valmisteltu aineisto on oheismateriaalina.

Jatkovalmistelu

Kunnanjohtaja antaa esityksensä talousarviosta hallitukselle 5.12.2022.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Jaakko Kuronen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus käy talousarviosta 2022 ja taloussuunnitelmasta 2023 - 2024 lähetekeskustelun ja antaa kunnanjohtajalle evästyksensä jatkovalmistelua varten.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen.

